

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžsk/36/2017
Identifikačné číslo spisu: 5016200519
Dátum vydania rozhodnutia: 09.10.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:5016200519.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Mariána Trenčana a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci žalobcu/sťažovateľa: Y. T. U., bytom L. XX, T., proti žalovanému: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, v konaní o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 7. júna 2017 č. k. 21S/96/2016-94, ECLI:SK:KSZA:2017:5016200519.2, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 21S/96/2016-94 zo dňa 7. júna 2017 zrušuje a vec krajskému súdu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnych orgánoch

1. Sociálna poisťovňa, pobočka Martin (ďalej tiež „prvostupňový orgán“) rozhodnutím č. 700-2010594314-GC04/14 z 15.05.2014 (ďalej tiež „prvostupňové rozhodnutie“) podľa § 144 ods. 1, §152a a § 178 ods. 1 písm. a) ôsmy bod zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) predpísala sťažovateľovi za jednotlivé mesiace obdobia od júla 2005 do decembra 2008 poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, poistné na invalidné poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity (ďalej spolu tiež „poistné“), spolu v sume 5.260,19 €. Prílohou rozhodnutia bola tabuľka s rozpisom dlhovaného poistného za jednotlivé mesiace obdobia.

2. V administratívnom odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu sťažovateľ namietal nedostatok odôvodnenia, z ktorého by vyplývalo, na základe čoho dospel prvostupňový orgán k záveru, že odviezol poistné v nesprávnej sume, a ako dospel k predpísanej sume. Namietal, že mu tak bolo odňaté právo podať riadne odvolanie s uvedením dôvodov a v odvolaní musel vychádzať z ústnej informácie zamestnancov prvostupňového orgánu. Podľa tohto vyjadrenia vyššie poistné malo súvisieť s jeho

odmenou ako správcu konkurznej podstaty, pričom tvrdil, že predtým mu pri konzultáciách s pracovníkmi Sociálnej poisťovne bolo oznámené, že odmena správcu sa nezahŕňa do vymeriavacieho základu pre platenie poistného. Zároveň poukázal na to, že je nečakané, keď Sociálna poisťovňa po deviatich rokoch zrazu zmení názor a predpíše poistné v rozpore so svojimi usmerneniami; ani raz nebol upozornený, že si poistné určil v nesprávnej výške.

3. Namietal, že prvostupňové rozhodnutie nevychádza zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu a nebolo mu ako účastníkovi konania umožnené doplniť dôkazy a vyjadriť sa k nim.

4. Rozhodnutím č. 15775-11/2016-BA zo dňa 14.04.2016 (ďalej tiež „napadnuté rozhodnutie“) žalovaný ako odvolací správny orgán podľa § 179 ods. 1 písm. b), § 210 ods. 1 a § 218 ods. 2 zákona o sociálnom poistení zmenil prvostupňové rozhodnutie tak, že vypustil vo výrokovej časti odkaz na § 152a zákona o sociálnom poistení a vo zvyšku prvostupňové rozhodnutie potvrdil.

5. Zmenu rozhodnutia odôvodnil tým, že sťažovateľ nie je sporiteľom v starobnom dôchodkovom sporení, a preto bolo treba opraviť formálny nedostatok, čo však nezakladá dôvod na zmenu výšky poistného. Poukázal na ustanovenia § 5 zákona o sociálnom poistení v relevantnom období, ďalej na skutočnosť, že sťažovateľ bol ustanovený za správcu konkurznej podstaty podľa § 8 ods. 1 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov, na ustanovenie § 39 zákona č. 8/2005 Z. z. o správcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Uviedol, že podľa výpisu z Obchodného registra je sťažovateľ zapísaný ako spoločník verejnej obchodnej spoločnosti. Vzhľadom na to mal sťažovateľ v dotknutom období právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) a písm. d) zákona o sociálnom poistení.

6. Žalovaný poukázal v súvislosti so zákonom ustanovenou hranicou príjmu pre vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (spolu ďalej len „povinné poistenie“) na príjmy sťažovateľa za jednotlivé kalendárne roky podľa údajov Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky, resp. Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky. Uviedol, že sťažovateľ ako povinne poistená samostatne zárobkovo činná osoba uhradil poistné za obdobie júl 2005 až december 2008 v nesprávnej (nižšej) sume, čím porušil ustanovenia § 128 ods. 1 písm. c), § 128 ods. 2 písm. c), § 128 ods. 3 písm. c), § 128 ods. 11 písm. b), § 141 ods. 1 a § 143 ods. 1 zákona o sociálnom poistení.

7. Poukázal na jednotlivé percentuálne sadzby poistného v zmysle zákona o sociálnom poistení, ďalej po citácii ustanovení § 138 zákona o sociálnom poistení uviedol vymeriavacie základy sťažovateľa za jednotlivé obdobia a sumy poistného, ktoré bol povinný platiť, ako aj súhrnnú sumu poistného, ktoré bolo podľa žalovaného predpísané prvostupňovým orgánom v správnej sume.

8. Žalovaný nevyhovel ani námietkam sťažovateľa voči procesnej stránke konania.

II.

Konanie na správnom súde

A)

9. Proti napadnutému rozhodnutiu žalovaného podal sťažovateľ žalobu na Krajský súd v Žiline (ďalej lej „krajský súd“). Tvrdil, že nemal možnosť zúčastniť sa správneho konania, pretože ho prvostupňový orgán neinformoval o začatí konania a ani potom mu neumožnil pred podaním odvolania nahliadnuť do spisu. Podľa sťažovateľa je nezákonné aj napadnuté rozhodnutie, keďže žalovaný ním legalizoval prvostupňové rozhodnutie a uviedol jeho nové dôvody, čím došlo fakticky k novému prvostupňovému rozhodnutiu, proti ktorému nemal možnosť podať riadne odvolanie. Tiež namietal proti formulácii výroku napadnutého rozhodnutia.

10. Žalobca tvrdil, že mu nebolo umožnené predložiť doklady v súvislosti s výkonom funkcie správcu konkurznej podstaty a doklady o zaplatení poistného, namietal proti absencii potrebného ústneho pojednávania. Podľa jeho názoru napadnuté rozhodnutie nebolo vydané na základe presne a úplne zisteného skutočného stavu veci.

11. Nevidel dôvod, prečo by mal platiť poisťné aj za činnosť správcu konkurznej podstaty podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorú nevykonával ani nemohol vykonávať a bol zo zoznamu správcov vyčiarknutý. Po obdržaní odmeny za výkon funkcie správcu, ktorú vykonával podľa zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní, žiadne príjmy nezatajil, prerokoval ich spolu s účtovníčkou s prvostupňovým orgánom a ako mimoriadne príjmy ich nezahrnul do vymeriavacieho základu pre ďalšie obdobie. Ďalej tvrdil, že niektoré jeho platby prvostupňový orgán neeviduje, resp. eviduje inak. Mal za to, že predpísanie poisťného bolo nesprávne.

12. Žalobca zdôraznil, že ide o značnú sumu, pritom od prvostupňového orgánu nikdy po roku 2005 nedostal upozornenie, že odviezol poisťné v nesprávnej sume; v opačnom prípade by situáciu ihneď riešil.

13. Žalovaný vo svojom vyjadrení k žalobe nad rámec odôvodnenia napadnutého rozhodnutia uviedol, že príjmy sťažovateľa z činnosti správcu konkurznej podstaty boli rozhodujúce len pre určenie výšky poisťného za obdobie júl 2006 až jún 2007. Za obdobie júl 2005 až jún 2006, júl 2007 až december 2008 sa príjmy z činnosti správcu nebrali do úvahy. V odvolacom konaní sa podľa žalovaného preukázalo, že sťažovateľ si nespĺnil svoju odvodovú povinnosť riadne, pretože poisťné za sporné obdobie zaplatil v nesprávnej výške, pričom podľa § 144 ods. 1 zákona o sociálnom poistení je Sociálna poisťovňa povinná dlžné poisťné predpísať.

14. Poukázal ďalej na zásadu oficiality a argumentoval tým, že nebolo potrebné žiadať od sťažovateľa podklady pre rozhodnutie, pretože Sociálna poisťovňa má možnosť vychádzať z vlastných evidencií a registrov. Ďalej poukázal na jednotnosť dvojinštančného konania a na to, že sťažovateľ mal možnosť v rámci odvolacieho konania navrhnúť dôkazy na podporu svojich tvrdení. Ani k žalobe nepriložil dôkazy, ktoré by vyvracali správnosť postupu žalovaného. Odôvodnenie oboch rozhodnutí podľa žalovaného zodpovedalo zákonu.

15. Žalovaný argumentoval, že sťažovateľ nevzniesol žiadnu relevantnú námietku k meritu veci, teda že bol povinný platiť poisťné z vyššieho vymeriavacieho základu, pretože okrem príjmov advokáta dosahoval aj príjmy ako spoločník v.o.s. a správca konkurznej podstaty. Správne orgány vychádzali z výpisu z daňového priznania a preto podľa žalovaného neobstojí námietka nedostatočne zisteného skutkového stavu. Vo vzťahu k platbám poisťného uviedol, že sťažovateľ len sporadicky uvádzal variabilný a špecifický symbol.

16. V reakcii na toto vyjadrenie a neskoršom doplnení sťažovateľ uviedol aj to, že nebol od 10.09.2005 zapísaný v „novom“ zozname správcov, pričom podľa neho žalovaný nepravdivo uvádza, že kvôli tomuto zápisu bol oprávnený na výkon samostatne zárobkovej činnosti. Keďže jeho príjem ako správcu podľa neho nebol príjmom z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti, žalovaný ho nesprávne zahrnul do vymeriavacieho základu. Žiadal, aby súd v tomto zmysle zaviazal právnym názorom žalovaného.

17. Na nariadenom pojednávaní pred krajským súdom obaja účastníci konania zotrvali na svojej argumentácii a vo svojich prednesoch sa zamerali predovšetkým na otázku, za ktoré obdobie a či vôbec bolo možné započítavať príjem sťažovateľa ako správcu konkurznej podstaty do vymeriavacieho základu. Sťažovateľ okrem iného tvrdil, že nemohol vykonávať funkciu správcu, hoci bol prepísaný zo „starého“ zoznamu. Zamestnankyňa žalovaného tvrdila, že za rok 2005 mal sťažovateľ postavenie správcu, lebo od 01.07.2005 do 10.09.2005 bol zapísaný do zoznamu správcov, preto mal právne postavenie podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení. V ďalšom období podľa nej príjem správcu, aj keď ho sťažovateľ vykazoval, do vymeriavacieho základu nezapočítavali.

18. Krajský súd rozsudkom, proti ktorému smeruje kasačná sťažnosť, zamietol žalobu podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) ako nedôvodnú. Nevyhovelo námietke nepreskúmateľnosti prvostupňového rozhodnutia a rozporu napadnutého rozhodnutia s § 178 a

§ 179 zákona o sociálnom poistení, pretože žalovaný konal ako odvolací orgán o odvolacích námietkach sťažovateľa. Na námietku vo vzťahu k predpisaniu poistného z dôvodu registrácie v zozname správcov krajský súd uviedol, že zákon o sociálnom poistení upravuje povinné poistenie samostatne zárobkovo činných osôb ako jedno poistenie a nie ako niekoľko od seba nezávislých sociálnych poistení. Vzhľadom k tomu, že sťažovateľ dosahoval príjmy z viacerých činností, pri posudzovaní príjmu relevantného pre vznik povinného poistenia aj pre výpočet poistného je nutné vychádzať z príjmu, ktorý dosiahol zo všetkých činností spolu. Príjmy sťažovateľa za roky 2004-2007 zistila Sociálna poisťovňa z daňových priznaní, ktoré predložil sťažovateľ. Krajský súd preto aj túto námietku považoval za nedôvodnú. Vo vzťahu k námietke nedostatočne zisteného skutkového stavu krajský súd uviedol, že správne orgány zistili vznik povinného poistenia z daňových priznaní sťažovateľa a preto jej tiež nevyhovel.

III.

Kasačná sťažnosť žalobcu / stanovisko žalovaného

A)

19. Sťažovateľ podal včas kasačnú sťažnosť proti rozsudku krajského súdu a označil tieto sťažnostné dôvody:

- krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p.);
- krajský súd sa odklonil od praxe kasačného súdu (§ 440 ods. 1 písm. h/ S.s.p.).

20. Kasačný súd v stručnosti rekapituluje sťažnostné body:

- postupom žalovaného a napadnutým rozhodnutím, ktorým žalovaný potvrdil nezákonný postup a rozhodnutie prvostupňového orgánu, bol sťažovateľ ukrátený na svojich právach;
- krajský súd v odôvodnení rozsudku nezaujal stanovisko k jednotlivým žalobným bodom, chýbal jeho právny názor (body 25-27 rozsudku), hoci sťažovateľ v žalobe uviedol konkrétne dôvody nezákonnosti napadnutého rozhodnutia;
- žalovaný vydal rozhodnutie fakticky v prvom stupni, čo je v rozpore so zákonom, žalovaný sa nezaoberal dôvodmi prvostupňového rozhodnutia. Sťažovateľ preto aj prišiel o možnosť podať riadne odvolanie a zúčastniť sa správneho konania, žalovaný mal prvostupňové rozhodnutie zrušiť ako nepreskúmateľné;
- krajský súd podľa sťažovateľa skúmal iné veci, ktoré neboli obsahom žaloby, ktorá požadovala prieskum zákonnosti postupu a rozhodnutí správnych orgánov;
- krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď neuznal žalobné dôvody a zamietol žalobu, hoci mal určiť, že obe rozhodnutia boli nezákonné;
- odklon od ustálenej praxe kasačného súdu videl sťažovateľ v tom, že kasačný súd bežne zrušuje nedostatočne odôvodnené rozhodnutia nižších súdov ako nepreskúmateľné. Rovnako je jeho ustálenou praxou zrušenie rozhodnutia správneho orgánu, ak rozhodnutie nie je náležité odôvodnené, čo bolo treba urobiť aj tomto prípade;
- prvostupňovým orgánom nebol dostatočne zistený skutkový stav, pokiaľ ide o jeho výkon funkcie správcu po 01.07.2005, rovnako pokiaľ ide o usmernenie ústredia Sociálnej poisťovne o nezahrnutí príjmu správcu konkurznej podstaty za rok 2004 do vymeriavacieho základu. Sťažovateľ k týmto otázkam ani nebol vypočutý a nemohol navrhnuť dôkazy;
- ustálenou praxou kasačného súdu je aj zrušenie rozhodnutia, ak správny orgán nevypočul účastníka konania a nezistil skutočný stav vecí; rovnako sa postupuje, ak odvolací orgán rozhoduje ako prvostupňový orgán;
- sťažovateľ namietal proti posúdeniu v bode 26 rozsudku krajského súdu, pokiaľ ide o zahrnutie príjmu správcov konkurznej podstaty v zmysle § 138 ods. 7, § 3, § 5 písm. c) a § 21 ods. 1 a ods. 4 zákona o sociálnom poistení. Podľa sťažovateľa ide o mimoriadne príjmy z činnosti, ktorá nie je podnikaním ani samostatnou zárobkovou činnosťou. Toto stanovisko bolo opakovane prezentované aj na školeniach správcov ako stanovisko žalovaného;
- preto tieto príjmy nemožno zahrnúť do vymeriavacieho základu pre roky 2005-2008, navyše za obdobie, kedy sťažovateľ túto činnosť podľa zákona účinného od 01.07.2005 nemohol vykonávať a ani nevykonával. Tvrdenie žalovaného, že zápisom do zoznamu správcov nadobudol postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby od 01.07.2005, je podľa sťažovateľa nepravdivé;
- sťažovateľ poukázal na to, že mu bolo retroaktívne predpísané poistné po 6-9 rokoch na základe

účelového výkladu zákona;

- predpísanie poistného sa fakticky týka dvojnásobnej sumy, kvôli avizovanému vyrubeniu penále zo sumy poistného, čo pri takejto retroaktívite koliduje s princípom právnej istoty a je v rozpore so základnými princípmi právneho štátu.

21. Sťažovateľ navrhol, aby Najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že zruší napadnuté rozhodnutie i prvostupňové rozhodnutie, alternatívne aby zrušil rozhodnutie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

B)

22. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti zaujal názor, že sťažovateľ neuviedol také námietky ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie napadnutého rozhodnutia. Žalovaný sa pridržiaval doterajšej argumentácie a dodal, že zákon o sociálnom poistení v poznámke k § 5 písm. c) používa slovo „napríklad“, čo znamená, že na tam uvedené zákony odkazuje len príkladom. Na príjmy sťažovateľa ako správcu konkurznej podstaty sa prihliadalo len pri určení výšky poistného za obdobie júl 2006-jún 2007, keďže v časti roka 2005 mal sťažovateľ postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby aj z dôvodu zápisu v zozname správcov. Uviedol tiež k námietkam sťažovateľa k procesným otázkam, že na konanie o nedávkových veciach sociálneho poistenia sa neaplikuje Správny poriadok.

23. Žalovaný navrhol kasačnú sťažnosť zamietnuť ako nedôvodnú.

C)

24. Sťažovateľ v duplike okrem iného opäť uviedol, že je nepravdivé tvrdenie, že od 01.07.2005 sa stal samostatne zárobkovo činnou osobou ako správca konkurznej podstaty. Tiež tvrdil, že žalovaný do sumy vymeriavacieho základu zahrnul aj odmenu a náhradu nákladov z dokončovaného konkurzu až do decembra 2008. Ďalej poukázal na obsahové paralely medzi procesnými ustanoveniami zákona o sociálnom poistení a Správnym poriadkom.

IV.

Právne názory kasačného súdu

25. Senát Najvyššieho súdu konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ včas (§ 443 ods. 1 S.s.p.), s prihliadnutím na neviazanosť sťažnostným návrhom (§ 453 ods. 3 S.s.p.) a sťažnostnými bodmi (§ 453 ods. 2 v spojení s § 203 ods. 2 S.s.p.), kasačný súd preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyselne (§ 463 v spojení s § 139 ods. 4 S.s.p.) prišiel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná. Preto podľa § 462 ods. 1 S.s.p. zrušil rozsudok krajského súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

26. Takto kasačný súd rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol súbežne zverejnený tak na úradnej tabuli súdu ako aj na internetovej stránke Najvyššieho súdu. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 09.10.2018 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

27. Sťažovateľ v kasačnej sťažnosti, rovnako ako v žalobe, namietal porušenie procesných predpisov pri rozhodovaní oboch správnych orgánov, pričom jeho názor o ich nezákonnosti vychádzal najmä z nesúhlasu s tým, že nemal možnosť vyjadrovať sa k skutkovému stavu a predkladať dôkazy. Ďalej namietal proti rozsahu odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia a čiastočne aj napadnutého rozhodnutia. Zároveň tvrdil, že jeho príjmy súvisiace s výkonom funkcie správcu konkurznej podstaty nemali byť zahrnuté do vymeriavacieho základu pre výpočet poistenia.

28. Krajskému súdu pripisoval nesprávne právne posúdenie a odklon od ustálenej judikatúry kasačného súdu, tiež poukazoval na nedostatočné odôvodnenie rozsudku a tvrdil, že sa krajský súd jednotliv

nezaoberal žalobnými bodmi.

29. Kasačný súd mal na zreteli naplnenie účelu správneho súdnictva pri prieskume zákonnosti napadnutého rozhodnutia, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľa, a či správne posúdil zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

30. Kasačný súd ďalej zdôrazňuje, že podľa ustálenej súdnej judikatúry (najmä nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č.k. II ÚS 127/07-21, alebo rozhodnutia Najvyššieho súdu sp.zn. 6 Sžo 84/2007, sp.zn. 6 Sžo 98/2008, sp.zn. 1 Sžo 33/2008, sp.zn. 2 Sžo 5/2009 či sp.zn. 8 Sžo 547/2009) nie je úlohou súdu pri výkone správneho súdnictva nahradzovať činnosť správnych orgánov, ale len preskúmať zákonnosť ich postupov a rozhodnutí, teda to, či oprávnené a príslušné správne orgány pri riešení konkrétnych otázok vymedzených žalobou rešpektovali príslušné hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy.

31. Kasačný súd preto aj s ohľadom na obsah kasačnej sťažnosti, ktorá poukazuje na nedostatky v rozhodnutí krajského súdu, musel pri skúmaní jej dôvodnosti začať od posúdenia obsahových náležitostí napadnutého rozsudku, pokiaľ ide o mieru a kvalitu vysporiadania sa s argumentáciou sťažovateľa a zrozumiteľnosť odôvodnenia rozsudku.

32. Pritom kasačný súd najskôr dáva do pozornosti nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky, z ktorých vyplýva, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecných súdov nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť tento právny názor svojím vlastným (II. ÚS 134/09, I. ÚS 417/08, III. ÚS 465/2016). Touto prizmou preto kasačný súd hľadel na obsah rozsudku krajského súdu.

33. Podľa sťažovateľa sa krajský súd len všeobecne vyjadril, že žalobu považuje za nedôvodnú, avšak konkrétne neuviedol, prečo považuje jednotlivé dôvody v žalobe za nesprávne či neopodstatnené.

34. Kasačný súd sa musel stotožniť so sťažovateľovou argumentáciou, že nedostal zo strany krajského súdu odpovede na relevantné námietky zo žaloby, a pokiaľ aj krajský súd v bodoch 25-27 odôvodnenia konštatoval nedôvodnosť niektorých týchto námietok, jeho odôvodnenie je natoľko všeobecné, že právne úvahy súdu z neho zrejmé nie sú. Predovšetkým nie je známe, ako krajský súd postupoval pri vyhodnocovaní námietok proti nedostatočnému odôvodneniu rozhodnutí správnych orgánov a ich postupu.

35. Z hľadiska vecného (hmotnoprávneho) posúdenia potom absentuje výklad a aplikácia relevantných zákonných ustanovení vo vzťahu k otázke, za akých predpokladov patrí príjem plynúci správcovi konkurznej podstaty do vymeriavacieho základu pre výpočet povinného poistného v nasledujúcom roku (spravidla od 1. júla). Sťažovateľ opakovane v administratívnom konaní aj súdnom konaní vznášal námietky proti tomu, aby Sociálna poisťovňa tento príjem zahŕňala do vymeriavacieho základu, pričom sa zjavne domáhal, aby mu bolo vysvetlené, čo a prečo patrí podľa správnych orgánov do jeho vymeriavacieho základu. Napriek tomu, že tento problém predniesol v ním vnímanom kontexte (odkazy na retroaktivitu a údajné skoršie usmernenie správneho orgánu) aj priamo na pojednávaní pred krajským súdom, nedostal dostatočne zreteľnú odpoveď. Pritom z okolností prípadu je zrejmé, že ide o kľúčovú spornú otázku. Namiesto toho v bode 26 odôvodnenia rozsudku krajský súd iba všeobecne uvádza, ako vzniká postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, a že vznik povinného poistenia závisí od výšky príjmu z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti a odkázal na daňové priznania sťažovateľa. V bode 27 celkom zbytočne uvádza krajský súd príjem sťažovateľa za jednotlivé roky, ako keby bol

sporný samotný vznik povinného poistenia, hoci túto otázku žiaden účastník konania nenamietal.

36. Správny súd nemusí dopĺňať úvahy správneho orgánu a pridávať argumenty podporujúce jeho závery, avšak aspoň stručne ale zrozumiteľne musí reagovať na konkrétne výhrady žalobcu. V opačnom prípade hrozí, že účastník konania si bude musieť iba domýšľať úvahy súdu a tak sa mu rozhodnutie súdu môže javiť ako arbitrárne a tak v podstate nepreskúmateľné. Kasačný súd dospel k názoru, že k tomu došlo aj v prejednávacom prípade.

37. Kasačný súd poukazuje na § 139 ods. 2 S.s.p., podľa ktorého správny súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé, pričom odôvodnenie súdneho rozhodnutia má okrem konštatačnej časti obsahovať aj posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Túto kvalitu napadnutý rozsudok nedosahuje.

38. Podľa názoru kasačného súdu tak krajský súd svojím postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Na takéto prípady je aplikovateľná aj doterajšia judikatúra viažuca sa k Občianskemu súdному poriadku (zákonu č. 99/1963 Zb.), podľa ktorej pod odňatím možnosti konať pred súdom bolo možné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorým účastníkovi konania znemožnil realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznával, pričom možnosť konať pred súdom prvého stupňa bola účastníkovi odňatá vždy, ak jeho rozhodnutie neposkytuje účastníkovi konania dostatočné argumenty preukazujúce zákonnosť jeho rozhodnutia alebo postupu. U nepreskúmateľného rozhodnutia nemožno hodnotiť správnosť vyhodnotenia relevantných právnych otázok ani preskúmania väd správneho konania. Najvyšší súd poukazuje napríklad na svoje skoršie obdobné rozhodnutia, napr. sp. zn. 1Sžf/29/2015 zo 14.02.2017, kde uviedol: "[...] Najvyšší súd dospel k záveru, že v preskúmvanej veci sa krajský súd dostatočne a vyčerpávajúcím spôsobom nevysporiadal s námietkami, ktoré uplatnil žalobca v žalobe, v odôvodnení napadnutého uznesenia na ne nereagoval, a preto má Najvyšší súd za to, že odvolacie námietky žalobcu sú spôsobilé privodiť zrušenie uznesenia krajského súdu, nakoľko jeho odôvodnenie je nepresvedčivé a nepreskúmateľné. Takýmto postupom krajského súdu bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom.", alebo sp. zn. 8Sžf/73/2014 z 23.06.2016, ktorého záverov sa kasačný súd pridržiava a v ktorom príslušný senát tiež uviedol: „Napadnutý rozsudok postráda dostatočne argumentačne zrozumiteľný výklad právneho posúdenia skutkového stavu podľa príslušných zákonných ustanovení. Odvolací súd zdôrazňuje, že súd nemôže argumentáciu účastníka iba odmietnuť ako nesprávnu, ale jeho povinnosťou je tiež uviesť, v čom jej nesprávnosť spočíva. Argumenty súdu musia byť jasné, zrozumiteľné a dostatočne konkrétne. Konštatovanie súdu, že argumenty účastníka sú nesprávne alebo irelevantné, bez toho, aby súd uviedol, prečo ich považuje za nesprávne alebo irelevantné, možno považovať za arbitrárne.“

39. Preto kasačný súd zrušil rozsudok krajského súdu ako nepreskúmateľný (ide o vadu v zmysle § 440 ods. 1 písm. f/ S.s.p.). S ohľadom na to považuje za nadbytočné (a prakticky aj nemožné) skúmanie ostatných sťažnostných bodov (tvrdiacich najmä nesprávne právne posúdenie zo strany krajského súdu a odklon od judikatúry kasačného súdu).

40. V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu dostatočne podrobne a jasne odôvodniť svoje nové rozhodnutie, pričom musí reagovať aj na konkrétne žalobné námietky sťažovateľa. Pritom však naďalej treba prihliadať na prevažujúco prieskumný charakter správneho súdnictva a je potrebné citlivo zvážiť vhodnosť alebo potrebu dopĺňania dokazovania alebo precizovania výkladu právnych predpisov, ku ktorému dospel správny orgán.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.